

DE VLAMING IS SOLIDAIR MET DE MENSEN OP DE VLUCHT

11.11.11 CAMPAGNE DIT JAAR IN HET TEKEN VAN MIGRATIE

Bogdan Vanden Berghe
Directeur 11.11.11

Op 16 september trapte 11.11.11 haar jaarlijkse campagne af. Traditiegetrouw trekken binnenkort duizenden vrijwilligers de straat op voor onze jaarlijkse solidariteitsactie. Dit jaar voeren we campagne voor een rechtvaardig migratiebeleid. Samen met een grote groep van partners uit het brede middenveld (vakbonden, ngo's, vluchtelingenorganisaties) voelen we aan dat die campagne meer dan nodig is.

SOLIDARITEIT ONDER DRUK

Hoewel de piek van de Europese 'vluchtelingen crisis' achter ons ligt, is de internationale crisis ver van voorbij. Het aantal aankomsten op Europese bodem daalt, maar wereldwijd zijn nog steeds meer dan 65 miljoen mensen op de vlucht voor conflict en vervolging. Dat aantal is nooit zo hoog geweest sinds de Tweede Wereldoorlog. In de Democratische Republiek Congo alleen al is het aantal mensen op de vlucht voor geweld de afgelopen zes maanden verdubbeld tot maar liefst vier miljoen.

Naast geweld en de kans op vervolging in eigen land zijn er tal van andere factoren die mensen dwingen om hun thuis te verlaten: klimaatver-

andering en milieudegradatie, chronische armoede, gebrek aan waardig werk, genderongelijkheid, rampen en sterk schommellende opbrengsten uit landbouw. Het feit dat een aantal van die oorzaken ook hun oorsprong in Europa vinden komt nauwelijks aan bod in het politieke debat. Het Europese klimaatbeleid, handelsbeleid, financieel beleid en besparingen op ontwikkelingssamenwerking hebben immers desastreuze gevolgen in het Zuiden. Over een aanpak van die problemen horen we nog steeds bijzonder weinig. Ook het feit dat ontwikkelingslanden met veel minder middelen nog steeds 86% van de vluchtelingen opvangen blijft zwaar onderbelicht.

Ook het feit dat ontwikkelingslanden met veel minder middelen nog steeds 86% van de vluchtelingen opvangen blijft zwaar onderbelicht.

De daling van het aantal asielaanvragen op Europese bodem is natuurlijk geen toeval. Europa zet een vluchtelingenbeleid op dat mensen in nood zo ver mogelijk van ons weg moet houden. Europa externaliseert daar bij hoe langer hoe meer haar verantwoordelijkheid ten aanzien van mensen op de vlucht. De deal met het Turkije van Erdogan en de steun aan de Libische kustwacht zijn er de meest zichtbare voorbeelden van. Ook heel wat Afrikaanse landen krijgen in ruil voor een zak (ontwikkelings-)geld de opdracht om het 'vuile werk' te doen en de rol van Europese grenswacht te spelen. Hier bij ons -met een asiel- en migratiebeleid dat nog maar één doelstelling lijkt te hebben, nl. zo veel mogelijk mensen buiten houden of terugsturen, lijkt dat een cleane oplossing. Daarbuiten wordt een duistere keerzijde zichtbaar. Van Niger over Libië tot Turkije, Griekenland, Servië en Hongarije: overal worden de rechten van vluchtelingen en andere migranten op grove wijze geschonden. De Conventie van Genève – mijlpaal in de internationale bescherming van vluchtelingen– staat onder zware druk.

Ook In België zelf verhardt het klimaat. Bij het begin van de 'vluchtelingencrisis' werd een wetsvoorstel gelanceerd om de kinderbijslag af te nemen van vluchtelingen. Later kwam er de zogenaamde 'uitwijzingswet' die de Dienst Vreemdelingenzaken verregaande bevoegdheden geeft om mensen het land uit te zetten - ook al zijn ze in België geboren. Recenter

zijn er de verontrustende wijzigingen van de asielwet. Die laatste betekenen een aantasting van de rechtszekerheid voor mensen op de vlucht en openen de deur naar de willekeurige opsluiting van asielzoekers en het terugsturen van vluchtelingen naar onveilige landen zoals Libië.

GEEN DRAAGVLAK?

Eigenlijk kunnen we stellen dat politici in heel Europa van toon veranderen en dat het beleid rond asiel en migratie steeds scherper wordt ingesnoerd om zo veel mogelijk mensen buiten te houden. ‘We kunnen niet meer mensen binnen nemen want daar is geen draagvlak voor bij de bevolking’ is telkens de dooddoener.

We moeten vooral niet neerbuigend doen over de onzekerheid die een veranderende samenleving veroorzaakt door de komst van heel wat nieuwe mensen. En het zou naïef zijn om de spanningen hierrond in onze samenleving, onder de mat te schuiven. Gesprek en open dialoog hierover is meer dan noodzakelijk. Praten over wat bang maakt helpt.

Probleem is dat de angst voor een gebrek aan draagvlak tot een negatieve spiraal leidt waarbij ook gematigde politici terughoudend zijn om te communiceren over migratie. In Nederland pakte Premier Rutte uit met een verkiezingsadvertentie ‘Doe normaal of ga weg’ waarin hij heel wat verwijten naar het hoofd van migranten slingerde. Zo gek verschilt die boodschap niet van de Vlaamse jaren '90 variant ‘Aanpassen of oprotten’. Een daling van het aantal asielaanvragen in Europa geldt inmiddels als een succes terwijl het aantal vluchtelingen wereldwijd op recordhoogte zit. Als legitimering van dit hardvochtig discours wordt telkens verwezen naar de opkomst van extreemrechts. Dat was het geval tijdens de verkiezingen in Nederland met de PVV van Wilders, in Frankrijk met de opkomst van Le Pen en nu ook in Italië waar de Lega-Nord vooruit gaat in de peilingen. De gevreesde overwinningen van Wilders en Le Pen kwamen echter niet uit in de stembus. In Duitsland houdt Angela Merkel opmerke-

11.11.11 liet zelf een peiling uitvoeren om te achterhalen hoe het gesteld is met de solidariteit ten aanzien van vluchtelingen en andere migranten. Peilingsbureau TNS legde 1.034 Vlamingen 20 stellingen voor over migratie. De resultaten zijn hoopgevend.

lijkt stand in de opiniepeilingen. Ze blijft erbij dat haar 'welkomstpolitiek' de juiste keuze was en lijkt daar niet voor afgestraft te worden door de Duitse kiezers. Een grote groep mensen stapt duidelijk niet in de val van de angst. Eerder dan ons zorgen te maken over verkiezingsoverwinningen van extreemrechts dienen we dus bezorgd te zijn over de overname van hun discours en voorstellen door gematigde politici.

SOLIDAIRE VLAMING

11.11.11 liet zelf een peiling uitvoeren om te achterhalen hoe het gesteld is met de solidariteit ten aanzien van vluchtelingen en andere migranten. Peilingsbureau TNS legde 1.034 Vlamingen 20 stellingen voor over migratie. De resultaten zijn hoopgevend. Zo vindt 81 procent van de bevrraagden het belangrijk om solidariteit te tonen met vluchtelingen. Een grote meerderheid (76%) vindt dat het beleid hoogdringend meer moet doen om het leven in vluchtelingenkampen menswaardiger te maken maar ook dat Europa moet voorzien in veilige toegangswegen (73%). 70% vindt dat Europa de opvang niet mag afschuiven op landen die de mensenrechten niet respecteren. Daarnaast vindt een ruime meerderheid van de Vlamingen (59%) dat de negatieve zaken in het vluchtelingendebat uitvergroot worden en dat politici migratie te veel als een probleem zien, en niet als een positieve uitdaging (57%).

Hoewel het uiteraard gaat om een momentopname geven deze resultaten aan dat er wel degelijk een (veel) groter solidariteitsgevoel is bij Vlamingen dan blijkt uit de retoriek van onze politici. Mensen die werken in onze sector voelen al langer aan dat er een groeiende beweging is voor solidariteit. Die zagen we in de talrijke initiatieven tijdens de piek van de 'asielcrisis'. En ook nu weer met de solidariteitsacties rond het Maximiliaanpark waar mensen spontaan de handen uit de mouwen steken om een humane opvang te bieden aan mensen in moeilijke omstandigheden. De Gastvrije gemeentecampagne van Vluchtelingenwerk Vlaanderen registreerde dit jaar meer initiatieven dan ooit tevoren. De resultaten van onze peiling tonen aan dat deze solidariteit gedragen wordt door een stille meerderheid in de maatschappij.

Na een bewogen jaar met aanslagen en harde verkiezingscampagnes zien we dat het draagvlak voor solidariteit ook in andere landen grotendeels

Helaas zien we ook in België dat een aantal politici er al dan niet bewust voor kiezen om het draagvlak voor solidariteit vaak eerder te ondermijnen dan het te versterken. Dat gebeurt bijvoorbeeld door een beeld te creëren van migranten als 'economische gelukzoekers' of erger 'profiteurs'.

overeind blijft. Een grootschalige enquête van Tent Foundation bij meer dan 12.000 mensen in twaalf landen waaronder de VS, Duitsland, Canada, Frankrijk, het VK, Zweden en Hongarije toont aan dat veel mensen achter de opvang van vluchtelingen in deze landen staan. Bijna drie op vier mensen uit zijn steun aan het toelaten van vluchtelingen via hervestiging. Dat aandeel ging er het laatste jaar niet op achteruit.¹

Ook studies bij jongeren zijn hoopgevend. Een recenter onderzoek van het World Economic Forum peilde naar de houding van mensen tussen de 18 en de 35 jaar ten aanzien van vluchtelingen.

Daaruit blijkt dat 72.6% van de jongeren vluchtelingen verwelkomen in hun land. Meer dan een kwart (27.3%) zou dat zelfs doen in eigen huis. Slechts 3.5% vindt dat vluchtelingen uitgewezen mogen worden.²

BELEID HINKT ACHTEROP

Niet alleen sterken deze resultaten ons in de campagne die we voeren. Ze tonen ook aan dat het Europese en het Belgische beleid niet in lijn liggen met de verwachtingen van de publieke opinie. De bevolking verwacht van haar beleidsmakers dat ze humane en solidaire oplossingen bieden eerder dan zich te laten opjagen door de druk van populistische partijen.

Politici hebben naast media en maatschappelijke actoren zelf een belangrijke rol te spelen in het versterken van het draagvlak voor solidariteit. Interessant onderzoek van het onafhankelijke journalistiek platform Refugees Deeply toont aan hoe het politieke discours een belangrijke impact heeft op de perceptie van de publieke opinie. Refugees Deeply deed onderzoek in verschillende Midden-Europese landen waar de xenofobische en anti-migratie gevoelens bijzonder sterk zijn. Politici als Viktor Orban in Hongarije en Robert Fico in Slowakije grepen deze cijfers aan in hun weigering om mee te werken aan het Europese spreidingsplan voor asielzoekers. Het onderzoek toont aan hoe politieke leiders als Orban bewust de xenofobie in de samenleving opwekten door vluchtelingen met vergif te vergelijken en met gerichte haatcampagnes. Eerder dan beleid te voeren

volgens 'de wil van het volk', werd het draagvlak bewust ondermijnd om politiek garen uit te spinnen.³

Helaas zien we ook in België dat een aantal politici er al dan niet bewust voor kiezen om het draagvlak voor solidariteit vaak eerder te ondermijnen dan het te versterken. Dat gebeurt bijvoorbeeld door een beeld te creëren van migranten als 'economische gelukzoekers' of erger 'profiteurs'. *Daarbij worden niet altijd correcte cijfers gebruikt.* Zo horen we regelmatig dat er nauwelijks nog echte vluchtelingen naar Europa komen. Dat klopt niet met de feiten:

In België staat Syrië nog steeds aan de top van de herkomstlanden van de asielaanvragen gevolgd door Irak en Afghanistan (cijfers juli 2017). Drie landen waar al vele jaren ernstige conflicten woeden. Eurostat data laten zien dat voor de eerste helft van dit jaar, het gemiddeld beschermingspercentage van de mensen die aankomen in Italië op 34% ligt. Het gaat hier om mensen waarvan het internationaal recht zegt dat ze recht hebben op bescherming omdat ze een conflict ontvluchten, wegens persoonlijke vervolging of omwille van andere humanitaire redenen en dus niet om 'economische' redenen. Bij de aankomsten in Griekenland ligt dat percentage nog hoger. De vier meest vertegenwoordigde nationaliteiten zijn daar Syrië (37% van de aankomsten), Irak, Democratische Republiek Congo en Afghanistan. Ook hier gaat het om vier conflictlanden.⁴

Werken aan een draagvlak betekent erkennen dat er belangrijke uitdagingen zijn in het migratievraagstuk, op het terrein van onderwijs, de arbeidsmarkt, de woningmarkt. Veel mensen liggen daar wakker van. Wij ook. Inspanningen zijn nodig op al deze domeinen. Het betekent echter ook dat we zaken in perspectief moeten plaatsen. In 2015 bereikte het aantal asielaanvragen in Europa een piek van 1.3 miljoen. In vergelijking met de hele EU-populatie is dat 0.2% van de bevolking. Landen als Libanon, Oeganda en Jordanië ontvingen elk op zich gelijkaardige aantallen (alleen betekende dat voor hen een instroom tot 25% van hun eigen bevolking). Mits een solidaire aanpak – en die is er veel te weinig- binnen Europa kunnen we het als rijke continent aan om deze uitdaging te beheersen en humane oplossingen te bieden in nood. Beleidsmakers moe-

ten daarnaast op een genuanceerde manier communiceren over het complexe thema. Ze moeten solidariteit en begrip vragen voor de grondoorzaken die mensen dwingen om hun huis en hun thuis te verlaten. De resultaten van onze enquête laten zien dat burgers daartoe bereid zijn. 11.11.11 zal die solidaire stem tijdens de campagne vertolken met een oproep voor een aanpak van de grondoorzaken, veilige en legale toegangswegen voor mensen op de vlucht en respect voor grondrechten van migranten hier in België én in het Zuiden.

N

1. https://static1.squarespace.com/static/55462dd8e4b0a65de4f3a087/t/5922319a37c581b43fdccbd2/1495413153324/Tent_GlobalReport_V6.pdf
2. http://www.shaperssurvey2017.org/static/data/WEF_GSC_Annual_Survey_2017.pdf
3. <https://www.newsdeeply.com/refugees>
4. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/58838>